HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכא נמי היינו טעמא דלא גביא מדלא כתב לה אוסיפית לך מאה אמאתים אחולי אחילתיה לשעבודא קמא אמר מר [א]אי בעיא בהאי גביא אי בעיא בהאי גביא לימא פליגא דרב נחמן [א]דאמר רב נחמן [ב]שני שטרות היוצאין בזה אחר זה ביטל שני את הראשון לאו מי איתמר עלה אמר רב פפא ומודה ר"נ [ג]דאי אוסיף ביה דיקלא לתוספת כתביה הכא נמי הא אוסיף לה מידי גופא אמר רב נחמן [ד]שני שטרות היוצאין בזה אחר זה ביטל שני את הראשון אמר רב פפא ומודה רב נחמן [ה]דאי אוסיף ביה דיקלא לתוספת כתביה [ו]פשיטא ראשון במכר ושני במתנה ליפות כחו הוא דכתב ליה משום דינא דבר מצרא וכל שכן ראשון במתנה ושני במכר דאמרינן משום דינא דבעל חוב הוא דכתב כן אלא אי שניהם במכר שניהם במתנה ביטל שני את הראשון מאי טעמא רפרם אמר [ז]אימר אודויי אודי ליה רב אחא אמר אימר אחולי אחליה לשיעבודיה מאי בינייהו [ח]איכא בינייהו אורועי סהדי ולשלומי פירי ולטסקא מאי הוי עלה דכתובה ת"ש דאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר"א בר"ש מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנישואין וחכ"א אחד זה ואחד זה מן הנישואין והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנישואין:

מתני' [ט]הגיורת שנתגיירה בתה עמה וזינתה הרי זו בחנק אין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע [י]היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה הרי זו בסקילה ואין לה לא פתח בית האב [כ]ולא מאה סלע היתה הורתה ולידתה בקדושה הרי היא כבת ישראל לכל דבריה [ל]יש לה אב ואין לה פתח בית האב יש לה פתח בית האב ואין לה אב הרי זו בסקילה לא נאמר [1]פתח בית [ג]אב אלא למצוה:

גמ'

הכא נמי. מדלא כתב ואוסיפית לה מאה אמאתים קמאי אלא כתב זמן שני לכל השלש מאות ולא בלשון מוסיף על השטר הראשון ש"מ אחילתיה לשעבודא קמא ואם באת לגבות שטר השני תגבה מזמן שני אבל גבי תוספת המוסיף בכל כתובות על מנה מאתים כותבין בו ואוסיפית לה על מאי דתקון רבנן הלכך לא אחילתיה לשעבודא קמא ובדקאי קאי: **אמר מר.** אדרב הונא קאי דאמר אם באת לגבות מאתים כו': **שני שטרות.** של שדה אחת של מכר או מתנה וכתבן ראובן לשמעון אחד בניסן ואחד בסיון: **ביטל שני את הראשון.** ואם כתב לו אחריות וטרפוה ממנו אין גובה אלא מזמן שני וה"נ נימא ראשון בטיל ליה דאחליה לשעבודיה קמא: **דאי מוסיף בה דיקלא.** בשטר בתרא: **לתוספת כתביה.** ולא לבטולי לקמא אלא דאי מזמן שני אתי למגבי ליקני עיקר ותוספת ואי ניחא ליה בקמא משום דקדים לא ליקני תוספת: **וה"נ הא אוסיף לה.** דכתב לה שלש מאות: **ליפות כחו כתביה.** ואי נמי לא אוסיף ביה לא ביטל את הראשון אלא דלא ליתו בני מצרא לערעורי עליה דקיימא לן [ג] מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא: **דינא דבעל חוב.** דאי אתי ב"ח וטריף ליה מיניה קבל עליו אחריות בשטר השני דנהדר וניגבי מיניה מעות הכתובים כאן: **מאי טעמא.** ביטל: **אודי ליה.** בעל השטר שהראשון מזויף היה ונתרצה על האחר לגבות מזמן שני: **אורועי סהדי.** החתומים בראשון °לרפרם פסולים לרב אחא כשרים: **ולשלומי פירי.** שאכל לוקח בין זמן ראשון לזמן שני לרפרם משלם: **ולטסקא.** לפרוע מס הקרקע למלך מזמן ראשון לזמן שני לרפרם על המוכר לפרוע לרב אחא על הלוקח לפרוע: **מאי הוי עלה דכתובה.** מאימת גביא:

מתני' וזינתה. באירוסין והיא נערה: **הרי זו בחנק.** ואפי' נתגיירה פחותה מבת ג' שנים דבחזקת בתולה היא דכי כתיבא סקילה בנערה המאורסה בישראל כתיבא דכתיב [ד] כי עשתה נבלה בישראל: **אין לה לא פתח בית אביה.** א"צ להוציאה אל פתח בית אביה: **ולא מאה סלע.** אם נמצא בעל שקרן ועדיו זוממין דכולה פרשה בישראל כתיבא: **הרי זו בסקילה.** בגמרא [ע"ב] יליף לה: **הרי היא כבת ישראל לכל דבריה.** ויש לה פתח בית אב ומאה סלעים: **יש לה אב ואין לה פתח בית אב.** כגון שאין לו בית ובישראלית קמיירי:

הכא נמי בדאוסיף לה. פי' שכתב בכתובה שניה יותר מבראשונה אבל אין לפרש שכתב צביתי ואוסיפית כך וכך דא"כ היתה גובה שתיהן כדאמרינן לעיל: **משום** דינא דבר מצרא. וילניע אותו של מכר דאם ירצה שניהם אית בה דינא דבר מצרא דאפילו מתנה שכתוב בה אחריות אית בה דינא דבר מצרא[ה] ונראה דאם הלוקח עצמו מצרן דלא שייך דינא דבר מצרא דביטל שני את הראשון ויש מפרשים דלאו דוקא נקט משום דינא דבר מצרא דאפילו לא שייך דינא דבר מצרא לא ביטל שני את הראשון דנפקא מינה לענין דרך דאפי' למ"ד (ב"ב דף סד:) מוכר בעין רעה מוכר נותן בעין יפה נותן: **אימר** אחולי אחליה לשיעבודא. תימה מה אחליה לשיעבודא שייך גבי מתנה ונראה לר"י כגון שבין זמן הראשון לזמן שני קנה הנותן שדה אצל שדה הניתן והשתא אחליה מקבל מתנה לשיעבודא ולא יוכל לטעון דינא דבר מצרא ועוד °אומר רשב"א דנפקא מינה אם לוה נותן בין זמן הראשון לזמן שני שיטרפו בעלי חוביו מאותה שדה [ו][א"נ אם יאכל הנותן פירות בין זמן ראשון לשני]: **איכא** בינייהו אורועי סהדי. תימה גדולה הוא מה שפירש בקונטרס לפסול העדים דאין יכול לפסול העדים בענין זה ונראה לר"י דאם יש לזה מקבל מתנה שום שטר אחר שהעדים אלו חתומים בו מרעין ליה לשטרא הואיל והוא מודה שהן פסולין אי נמי לפסול חתימתן קאמר דאימר זיופי זייף הואיל והוא מודה שהשטר הזה מזויף: **והלכתא** אחד זה ואחד זה מן הנשואין. תימה לרבינו יצחק דהשתא מסקינן דאחד זה ואחד זה מן הנשואין אע"ג דאוסיף לה ופליגא אדרב נחמן דאמר לעיל אי אוסיף דיקלא לתוספת אדעתא דתוספת כתביה ולא ביטל שני את הראשון וזהו תימה דהלכתא כרב נחמן בדיני ורפרם ורב אחא איפלגו אליביה ודייקינן נמי בשילהי הכותב (לקמן דף פט: ושם) כוותיה ואור"י דהכא אע"ג דאיכא תוספת ביטל (א) את הראשון וטעמא משום דליכא שטר כתובה באירוסין אלא מתנאי ב"ד הלכך נתבטל תנאי ראשון ע"י שטר אבל לעיל דאיכא שני שטרות כשהוסיף בשני לא ביטל את הראשון הואיל והוא בידו עדיין וא"ת וכיון דאיירי מילתייהו דרב הונא ורב אסי בדלא כתב לה א"כ תפשוט מהכא הא דבעי בפ"ק דב"מ (דף יז: ושם) אי ארוסה אית לה כתובה בדלא כתב לה °וי"ל שאינו רוצה לפשוט אלא מן המשנה או מברייתא ואע"ג דאיכא לאוכוחי ממילתא דר' אלעזר ב"ר שמעון ורבנן הא נמי מימרא היא דרב יהודה אמר שמואל °אמרה משמיה ואינה ברייתא וממתניתין דהמארס את בתו ליכא לאוכוחי דאיכא לאוקמה בדכתב לה וא"ת ותפשוט מהא דתניא לעיל מודה ר' יהודה במארס את בתו ובגרה ונשאת שאין לאביה רשות בה וע"כ בדלא כתב לה מיירי דאי כתב לה הויא שלו הואיל וברשותו נכתבה כדאמר לעיל ואי ארוסה אין לה כתובה פשיטא דאין לו בה כלום ונראה לרשב"א דלעולם איכא לאוקמה בדכתב לה ומיירי כגון שהוסיף לה בשעת נשואין דסלקא דעתא הואיל ומנה מאתים שלו תוספת נמי שלו קמ"ל [ז]: **הגיורת** שנתגיירה בתה עמה. הא דלא נקט הגיורת שנתגיירה סתמא משום דאיירי בפחותה מבת שלש דאין דרכה להתגייר אלא עם אמה ועוד דאין סברא שיטבילוה על דעת ב"ד שאין מטבילין גר קטן על דעת ב"ד אא"כ הוא תובע להתגייר וזאת פחותה מבת ג' אין בה דעת לתבוע להכי נקט שנתגיירה בתה עמה והטבילוה על דעת אמה ועוד משום דבעי למיתני היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה: **אין** לה פתח בית אב כו' הרי זו בסקילה. תימה דתיקשי מהכא למ"ד בפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) נקטעה יד העדים פטור דבעינן קרא כדכתיב וי"ל דשאני הכא דגלי קרא ומתה לרבות הורתה שלא בקדושה והיינו נמי אין לה אב אבל קשה דתקשי ליה מברייתא דעיר שרובה עובדי כוכבים סוקלין אותה על שער ב"ד דדריש בשעריך ולא בשערי עובדי כוכבים ואמאי לא פטרינן לה לגמרי וי"ל דרוב עובדי כוכבים הוי שעריך שערי ב"ד ולא שער העיר:

מנה

מסורת הש"ס

א) לקמן פט:, ב) [ס"א אביה], ג) ב"מ קח:, ד) [דברים כב], ה) [כדאיתא ב"מ קח:], ו) ת"י כ"י, ז) [ועוד דאיכא למימר דהכא איירי בדכתב לה ולא תקשי ארב נחמן דהכא מיירי כשמחזרת לו כתובה ראשונה כשנותן לה השניה. ת"י כ"י],

תורה אור השלם

1. וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנַּעֲרָ אֶל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ: דברים כב כא

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אורועי סהדי וכו' לרפרם פסולים. עי' מ"ל (פ"ג) [פ"א] מהל' שחיטה הל' כו: תוס' ד"ה אימר וכו' אומר רשב"א דנ"מ. עי' בתשובת מהר"א ששון סי' ק"ס: ד"ה והלכתא וי"ל שאינו רוצה לפשוט. כעין זה בתוס' קדושין כג ע"ב ד"ה דאר"ה. ודף סה ע"א תוס' ד"ה ואם: בא"ד אמרה משמיה ואינה ברייתא. עיין לקמן פז ע"א ברש"י ד"ה וא"ד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והלכתא וכו' דאיכא תוספת ביטל שני את הראשון:

תוספות רי"ד

שני. או אם יש לה מה לטרוף גובה ג' מאות מזמן שני: וא"ר נחמן שני שטרות היוצאים בזא"ז בטל שני את הראשון. פי' אם כתב לו שני שטרי מכר או שטרי מתנה על שדה אחת הא' כתב בניסן וא' כתב בתשרי בטל שני את הראשון פי' אם היה בו אחריות וטרפוהו ממנו אינו גובה אלא מזמן שני. אמר ר"פ ומודה ר"נ דאי אוסיף ביה דיקלא לתוספת כתביה. פי' אי אוסיף דיקלא בשטרא בתרא לא בטל שני את הראשון אלא ידו על העליונה דקא"ל אי מזמן ראשון בעית למיגבי גבי' במאי דכתיב ביה ואם תרצה למחול שיעבודך מזמן ראשון ולגבות מזמן שני תגבה כל התוספת הכתובה בשטר השני: פשיטא לי פי' בשני שטרות היוצאין בזא"ז שלא בטל שני את הראשון אי הוי ראשון במכר ושני במתנה דליפות כחו הוא דכתב ליה משום דינא דבר מצרא פי' כי במכר יכול בעל מצרא להוציא מידו אבל מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא ולהכי הדר וכתב לה בלשון מתנה לשתק מעליו בר מצרא ולא לבטל את הראשון וכ"ש ראשון במתנה ושני במכר דמשום דינא דב"ח כתביה. פי' דבמתנה ליכא אחריות ובמכר איכא אחריות ואי אתי בע"ח וטריף לה מיניה הדר על המוכר ומ"ה הדר וכתב ליה ולא לבטל את הראשון. ודאי שניהם במכר שניהם במתנה בטל שני את הראשון מ"ט רפרם אמר אודויי אודי ליה. ר"א אמר אימור איחוליה אחליה לשיעבודיה קמא. פי' רפרם אמר הודה לו המקבל לנותן שהשטר הראשון נכתב בשקר ולא היה אמת לפיכך ביקש לו שיכתוב לו שטר שני ור"א סבר אין אנו מחזיקין את הראשון בפסול אלא אמרינן כשר היה ולמה כתב לו השני שפייסו המוכר ללוקח שימחול שיעבוד של זמן א' ויתפש מזמן שני מפני שהיה לו שום שדה למכור בין זמן הא' לזמן הב' ולא היה הלוקח רוצה לקנותו מפני שיעבודו של זה ולפיכך פייס שימחול לו שעבוד דמזמן ראשון מ"ר א"ב אורועי סהדי לרפרם כיון שהודה לו שבשקר נכתב הא' העדים הם פסולים אבל לעלמא לא כל הימנו לפסול שאם יש לו שום שטר הוא בטל דפין כך' עדים והוא הודה שהם פסולים ומ"ה אמר לאורועי ול"א לפסול ולמ"ד אחולי אחליה וכו' נאמנים. א"כ לשלומי פירי לרפרם דאמר אודויי אודי ליה שהראשון היה פסול א"כ כל הפירות שאכל

עין משפט נר מצוה

טז א ב ג מיי' פט"ז מהל' אישות הכ"ט טוש"ע אה"ע סי' ק סעי' יד:
יז ד ה ו ז ח מיי' פ"ה מהל' זכיה הל' ח ט סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמ סעי' א ג:
יח ט מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל"ז סמג עשין לו:
יט י מיי' שם הל' יא:
כ כ מיי' פ"ג מהל' נערה הל' ח סמג עשין נה:
כא ל מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יא:

מוסף רש"י

שני שטרות היוצאין בזה אחר זה. זמנו של זה קודם לזה ושניהם על הלואה אחת או על מכר אחד, **ביטל שני את הראשון.** ואינו טורף אלא מזמן שני, דכיון דכתב לשטרא בתרא אחליה לשעבוד קמא (לקמן פט:). **דאי אוסיף ביה דיקלא.** בשטר שני, לתוספת כתביה. ולא אחליה לשעבוד לבטל זמן שטר ראשון ותרוויהו מיהא לא גביא מדלא כתב לה צביתי ואוסיפית לה הך אקמייתא אלא שטר כתובה יתירא כתב לה ולא הזכיר בה את הראשונה, הכי קאמר אם תתרצי למחול שעבוד של ראשונה גבי כתובה זו המרובה ואם לא גבי הראשונה המועטת הלכך הי מינייהו דבעיא גביא, וכי אמר רב נחמן ביטל שני את הראשון בדלא אוסיף ביה מידי דאי לאו לבטולי קמא אתא למאי כתביה (שם).

תוספות רי"ד (המשך)

הלוקח בין זמן הא' לזמן הב' חייב להחזיר לבעלים ולר"א אינו חייב להחזיר לבעלים: א"נ לטסקא. פי' לפרוע מס המלך מזמן א' ועד זמן ב' לרפרם דאמר אודויי אודי ליה גם המוכר הודה ללוקח שהא' היה בטל והב' עיקר וא"כ מס הקרקע על המוכר לפרוע מניסן ועד תשרי ולר"א על הלוקח לפרוע ומסתברא כר"א דאחזוקי סהדי בשיקרא לא מחזקינן: **מתני'** הגיורת שנתגיירה בתה עמה וזנתה ה"ז בחנק אין לה פתח בת אב ולא ק' סלע. פי' שנתגיירה עמה כשהיא קטנה דעכשיו בתולה היא שבפ"ע אין לה לקטנה דעת להתגייר ואי בגדולה שנתגיירה שוב אינה בתולה. וזינתה מן האירוסין והיא נערה ה"ז בחנק. פי' אם נשאת והוציא עליה בעלה שם רע ע"פ עדים שזנתה באירוסין דאין לה דין מאורסה בת ישראל שנסקלין ע"י הוצאת שם רע. דכי כתיב סקילה בנערה המאורסה בישראל כתיב. דכתיב במוציא שם רע כי עשתה נבלה בישראל. והאי לאו בת ישראל היא הואיל והיתה הורתה ולידתה שלא בקדושה אלא בחנק היא כשאר א"א דעלמא: אין לה פתח בית אב ובאותה מיתה דיהבינן לה לא בעינן פתח בית אב כדבעינן במוציא שם רע דעלמא דהא לא ידעי' אבוה מן הוא. ולא מאה סלע פי' אם הוזמו עדיו וה"ה נמי אם באו לה עדים בעודה ארוסה שזנתה שלא ע"י הוצאת שם רע לא דיינין לה כנערה המאורסה שזנתה לסקילה דכיון דמפקינן לה מדין הוצאת שם רע. אע"פ שמוציא שם רע סקילה האמור בה חידוש הוא כדמפרש בגמרא ומשמע דלא שייכא מיתה אחריתי במוציא שם רע לעולם. וכ"ש דמפקינן לה מדין ארוסה דלא הוי חידוש ויהבינן לה חנק דא"א. היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה הרי זו בסקילה. א"ל פתח בית אב. פי' דהא אין לה אב שאין מיוחסת אחר אביה כיון שהוא עובד כוכבים והיא גיורת ולא משום שאין יחוס לעובד כוכבים דודאי אית ליה יחוס דכתיב מרודך בלאדן בן בלאדן: ולא מאה סלע כדמפרש בגמרא למיתה נכתבה ולא לקנס. היתה הול"ב הרי זו כבת ישראל לכל דבריה: יש לה אב ואין לה פתח ונתעברת אמה למיתה יהודית דעכשיו יש לה אב: יש לה אב ואין לה פתח בית אב פי' בישראלית קמיירי ואין בית לאביה. י"ל פתח בית אב ואין לה אב. הרי זו בסקילה לא נאמר פתח בית אב אלא למצוה.